

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ХІРУРГІЇ ТА ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ
імені О.О.ШАЛІМОВА»

Затверджую
Директор ДУ НІХТ ім. О.О.Шалімова

О. Ю. Усенко
(Підпис) (Ініціали, прізвище)

« 11 » липня 2019 р.

« ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ
ВИЩОЇ ШКОЛИ »

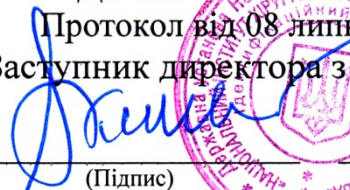
ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

галузь знань – 22 – охорона здоров'я

спеціальність 222 — медицина
(шифр і назва)

освітня програма (ОНП) «Хірургія»
(Спеціалізація, назва)

Затверджено вченою радою
ДУ НІХТ ім. О.О.Шалімова
Протокол від 08 липня 2019 р. № 8
Заступник директора з наукової роботи

М. В. Кости́лев
(Підпис) (Ініціали, прізвище)

« 08 » липня 2019 р.

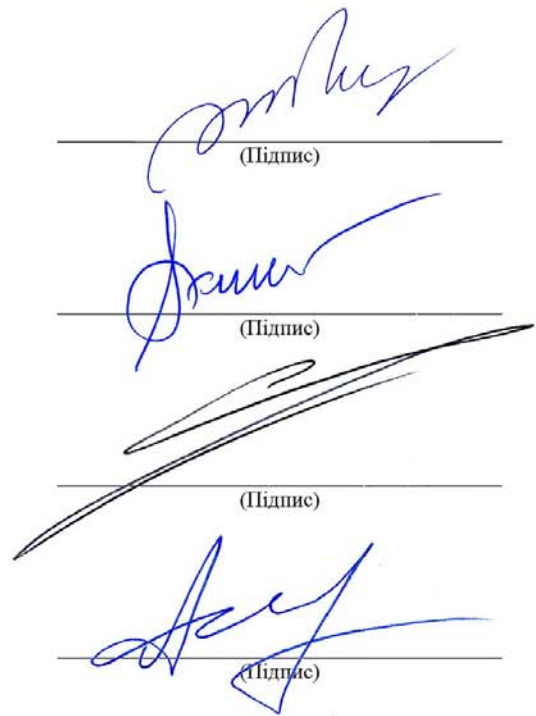
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Голова проектної групи
чл.-кор. НАМНУ
доктор мед. наук професор
Ничитайло М. Ю.

Члени проектної групи:
Заступник директора з наукової роботи
доктор мед. наук
Костилєв М.В.

Заступник директора з організаційної
та клініко-інноваційної роботи
доктор мед. наук
Салютін Р. В.

Голова локальної комісії з медичної етики
головний лікар НІХТ ім . О. О. Шалімова
кандидат мед. наук
Костенко А. А.

(Підпис)

(Підпис)

(Підпис)

(Підпис)

Рецензенти

1. Професор кафедри хірургії та трансплантології НМАПО імені П. Л. Шупика доктор мед. наук професор В. Й. Смержевський
2. Завідувач кафедри хірургії № 1 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця доктор мед. наук професор О. І. Дронов

Програму обговорено та ухвалено на
засіданні методичної комісії відділу хірургії
підшлункової залози та реконструктивної
хірургії жовчовивідних протоків
ДУ НІХТ ім. О.О.Шалімова
Протокол від 12 травня 2019 р. № 5
Голова методичної комісії

(Підпис)

В. М. Копак
(Ініціали, прізвище)

« 12 » травня 2019 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму навчальної дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” розроблено на підставі освітньо-наукової програми програми підготовки докторів філософії в аспірантурі за спеціальністю 222 Медицина (галузь знань: 09 Біологія; 22 Охорона здоров’я), за третім освітньо-науковим рівнем і є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки аспіранта.

Мета навчальної дисципліни – підготовка професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого фахівця з високим рівнем психологічної та педагогічної грамотності, як важливої складової його професійної культури в питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні із властивим глибоким розумінням загальних принципів та методів психологічних наук, застосування їх у власних дослідженнях у сфері психології загалом та у викладацькій практиці зокрема. Програма є складовою досягнення інтегральної компетентності - здатності до розв’язання складних завдань педагогічної теорії і практики як у процесі навчання так і в процесі подальшої професійної діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної педагогічної практики в умовах невизначеності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є:

- усвідомлення психологічних закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- оволодіння передовими формами, методами та засобами навчання і виховання студентів, учасників тренінгових занять тощо;
- формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування;
- досягнення психолого-педагогічної майстерності та культури професійної діяльності.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (філософія науки, емпіричні методи у наукових дослідженнях, психологія), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань для здійснення науково-педагогічної діяльності на вищому рівні освіти, дотримання етики, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та викладацькій діяльності. За результатами навчання аспіранти мають глибоко розуміти загальні принципи та методи психологічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері

психології та у викладацькій практиці.

Програма навчальної дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” містить усі основні розділи зі спеціальності і охоплює обсяг як теоретичних, так і практично-прикладних знань, вмінь і навичок, необхідних аспірантам, дослідникам в медичній сфері, для належного здійснення науково-педагогічної діяльності.

Програма містить 6 розділів. Навчальний план передбачає проведення освітнього процесу за очною формою з використанням лекційних, семінарських та практичних занять. У разі необхідності, враховуючи базовий рівень знань слухачів, викладач може вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальним планом, в межах 15 % від загального обсягу часу. Заняття проводяться за очною формою на базі ДУ “Національний інститут хірургії та трансплантології ім.О.О.Шалімова” НАМН України.

З метою кращого засвоєння аспірантами дисципліни, формування відповідних професійних компетентностей в програмі передбачається використання різних освітніх технологій: читання лекцій з елементами дискусії, лекцій-презентацій, проведення семінарських занять, практичні заняття, які передбачають оволодіння практичними навичками складання протоколу дослідження та форми інформованої згоди для пацієнта, підготовки інших документів біомедичного дослідження для проведення етичної експертизи.

Навчальний план та програма дисципліни складені, враховуючи специфіку підготовки та підвищення кваліфікації для медичних спеціальностей (відповідно до Державного стандарту вищої медичної та фармацевтичної освіти; Закону України від 17.01.2002 № 2984-III «Про вищу освіту»; Наказу МОЗ України від 03.12.2010 № 1074 «Про заходи МОЗ України щодо удосконалення підготовки лікарів»; Наказу МОЗ України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації лікарів та провізорів (післядипломна освіта) у 2015 році», Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019).

Навчальний план та програма дисципліни відповідають вимогам Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти і науки України.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” підготовки докторів філософії
(PhD) за спеціальністю 222 Медицина
(очна денна форма навчання)

Тривалість: 2 кредити (60 год.)

Мета навчання: підготовка професійно компетентного, гуманістично зорієнтованого фахівця з високим рівнем психологічної та педагогічної грамотності, як важливої складової його професійної культури в питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні із властивим глибоким розумінням загальних принципів та методів психологічних наук, застосування їх у власних дослідженнях у сфері психології загалом та у викладацькій практиці зокрема.

Контингент: аспіранти, здобувачі наукового ступеня, які працюють над дисертацією поза аспірантурою.

№№ з/п	Розділи та рубрики навчальної дисципліни	Кількість годин					Само- стійна робота
		загаль- ний обсяг	всього	аудиторних			
				у тому числі			
			лекції	семінар- ські	прак- тичні		
1.	Загальні основи педагогіки та психології вищої школи. Інновації в системі вищої освіти. Розвиток вищої освіти в Україні в світлі Болонського процесу.	8	6	4	2	-	2
2.	Навчання та виховання як педагогічні категорії. Методи і форми організації навчання у вищій школі та їх вдосконалення.	14	8	4	2	2	6
3.	Процес навчання та його психолого-педагогічні основи. Інформаційні ресурси навчального процесу.	12	8	4	2	2	4
4.	Сучасні педагогічні технології та їх використання у ВНЗ Поняття педагогічних технологій, їх зміст і особливості застосування у вищій школі. Психологічні засади інтерактивного навчання.	8	6	4	2	-	2
5.	Особистість в психології вищої школи. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.	10	8	4	2	2	2
6.	Критерії якості навчання у вищій школі. Критерії якості навчання. Форми організації навчального	8	6	4	2	-	2

контролю і діагностика знань. Психолого-педагогічні питання об'єктивності оцінювання знань слухачів.							
Усього:	60	42	24	12	6	18	

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” підготовки докторів філософії
(PhD) за спеціальністю 222 Медицина

Шифр	Назва розділу та теми
1.	Загальні основи педагогіки та психології вищої школи. Інновації в системі вищої освіти. Розвиток вищої освіти в Україні в світлі Болонського процесу.
1.1.	Характеристика педагогічного процесу у вищій школі. Понятійний апарат педагогіки ВШ. Педагогічні закономірності та умови ефективності процесів навчання та виховання. Діяльнісний та особистісний підходи як основа стратегій формування і розвитку особистості у вищій школі. Основні моделі особистісно-орієнтованої педагогіки вищої школи: соціально-педагогічна, предметно-дидактична та психологічна. Методологія педагогіки вищої школи. Методи дослідження.
1.2.	Тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в Україні. Розвиток ступеневої вищої школи й освіти в умовах незалежної України. Рівні акредитації сучасних вищих закладів освіти. Порівняльний аналіз систем вищої освіти в Україні та в розвинених країнах світу.
2.	Навчання та виховання як педагогічні категорії. Методи і форми організації навчання у вищій школі та їх вдосконалення.
2.1.	Загальні уявлення про дидактику вищої школи. Поняття, цілі, закономірності, сутність і структура навчання у вищій школі. Принципи та методи навчання. Проблеми виховання майбутнього фахівця у вищій школі України: зміст, основні категорії та принципи виховання. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти. Демократизація і гуманітаризація як освітні принципи. Суспільна значущість демократизації і гуманітаризації навчального процесу.
2.2	Психологічна сутність управління навчально-виховним процесом. Педагогічні основи організації навчання у вищій школі. Характеристика рівнів управління у ВНЗ. Структура управління дидактичним процесом. Засоби управління, доцільність їх використання у педагогічному процесі. Процедурні компоненти проектування управлінського впливу. Схема проектування механізму управління в навчанні. Педагогічні детермінанти прийняття рішень в освітній діяльності. Задовольняючи, оптимізуючи та максимізуючи стратегії прийняття рішень. Стратегії прийняття колективних рішень.
2.3	Удосконалення методів і форм організації навчання у вищій школі. Форми організації учбової діяльності. Принцип єдності змісту і форми. Загальні форми організації учбової діяльності: індивідуальна парна, групова, колективна. Особливості специфічних форм організації навчання: лекції, семінарські, лабораторно-практичні заняття, спецкурси, спецсемінари, курсове і дипломне проектування та ін. Самостійна (дидактично керована) робота студентів. Імітаційні та ігрові форми організації учбової діяльності студентів: ділові ігри, рольові ігри та ін. Специфіка та ефективність ділових і рольових ігор. Методичні системи педагогів-новаторів. Характеристика програмованих, проблемних, дослідницьких, імітаційних методів навчання. Психолого-педагогічні основи застосування навчальних засобів: підручників, учбових посібників, макетів, моделей, технічних засобів автоматизованих навчальних систем та ін. Дидактичні функції навчальних засобів.
2.4	Інформаційні ресурси навчального процесу. Комп'ютеризація навчання у вищій школі. Формування digital-skills. Сервіси для дистанційного навчання: платформи для он-лайн

	конференцій (Google Hangouts, Skype, Zoom, Webex); ресурси зі створення презентацій (Canva, Prezi); ресурси для майндмепінгу (Mindomo, Mindmeister, Coggle); ресурси зі створення текстів, завдань, інформаційні ресурси (Quizlet, Classtime, Kahoot, Learningapps); інструменти взаємодії зі студентами (Classroom, Docs, Padlet).
3.	Психолого-педагогічні основи процесу навчання
3.1.	Процес навчання та його психолого-педагогічні основи. Виховання та навчання як єдиний цілісний педагогічний прогрес.
3.2.	Структура діяльності людини. Основні види діяльності та їх психологічна характеристика. Роль діяльності в формуванні особистості. Можливість саморегуляції психічних станів у професійній діяльності.
3.3.	Формування професійної культури сучасних спеціалістів. Психолого-педагогічні проблеми навчання майбутнього лікаря.
4.	Сучасні педагогічні технології та їх використання у ВНЗ. Психологічні засади інтерактивного навчання.
4.1.	Поняття педагогічних технологій, їх зміст і особливості застосування у вищій школі. Технології дистанційного навчання.
4.2.	Методи та інноваційні технології навчання. Особливості технології побудови навчальних курсів
4.3.	Знаково-контекстне та лабораторно-клінічне навчання. Оволодіння сучасними інтерактивними практиками викладання: класифікація інтерактивних лекцій; методи фасилітації в освітньому процесі: мозкові штурми, техніки запитань, модераційні картки, ранжування, евристична бесіда, синектика; метод кейсів: особливості проектування та застосування; ділові та рольові ігри як інструмент формування навичок студентів, види ігор, алгоритм створення та застосування; метод проектів, Start-up-стратегія; сторітелінг як метод активного навчання; формування навчального тренінгового заняття за циклом Колба; розробка та застосування майндмепінгу; особливості коучингу в освітньому процесі як засобу сприяння, допомоги студентам в пошуку їх власних рішень у будь-якій складній професійній ситуації, як інструмент для оптимізації людського потенціалу та ефективної діяльності (формулювання розумних та досяжних цілей за методикою SMART; досягнення цілей та системного вирішення проблем за методикою GROW; стратегічне планування та розробка карти дій за технікою SWOT-аналізу); публічне представлення спільно розробленого проекту у мастер-майнд групі.
5.	Особистість в психології вищої школи. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
5.1.	Поняття педагогічної майстерності. Професійні педагогічні здібності та шляхи їх формування.
5.2.	Комунікація в організаційно-управлінській структурі вищого навчального закладу. Інтерактивна функція професійного педагогічного спілкування. Лідерство та керівництво в системі управління вищим навчальним закладом. Педагогічна харизма та імідж педагога. Чинники педагогічного спілкування та психологічного впливу.
5.3.	Імідж та самооцінка викладача вищого навчального закладу. Рефлексія та самоконтроль у різноманітних педагогічних ситуаціях. Психолого-педагогічні особливості поведінки викладача у педагогічному конфлікті.
6.	Критерії якості навчання у вищій школі.

6.1.	Критерії якості навчання.
6.2.	Форми організації навчального контролю і діагностика знань.
6.3.	Психолого-педагогічні питання об'єктивності оцінювання знань студентів.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
відповідно до дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” підготовки
докторів філософії (PhD) за спеціальністю 222 Медицина

№№ з/п	Назва компетентностей
Загальнонаукові (філософські) компетентності:	
1.	Оволодіння системним науковим світоглядом.
2.	Здатність професійно використовувати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки.
3.	Здатність використовувати закони та принципи логіки, розуміти методологічну роль філософії у процесах навчання та виховання.
Загальнопрофесійні компетентності:	
4.	Здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань.
5.	Здобуття глибинних знань з педагогіки, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією.
6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності.
7.	Здатність до генерування освітніх ідей та прояву ініціативи щодо впровадження та використання результатів наукового дослідження. Компетентність у застосуванні інноваційних методів навчання і методик викладання фахових дисциплін.;
8.	Здатність до науково-педагогічної діяльності у галузі охорони здоров'я.
9.	Здатність застосування технології психологічних методів дослідження та психологічного впливу з метою підвищення педагогічної майстерності.
Дослідницькі компетентності:	
10.	Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, отримання нових знань при вирішенні дослідницьких і наукових завдань.
11.	Здатність до володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.
Аналітичні компетентності:	
12.	Здатність проводити науковий аналіз та синтез результатів наукових досліджень.
13.	Здатність до включення нових уявлень, ідей смислів в існуючі знання.
Мовні компетентності:	
14.	Здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією.
Комунікативні компетентності:	
15.	Здатність ефективно спілкуватися із аудиторією науковою мовою.
16.	Здатність ефективно використовувати окремі навички риторики.
17.	Здатність представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.
Особистісні компетентності:	
18.	Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.
19.	Здатність працювати автономно, бути критичним і самокритичним.

20.	Здатність працювати творчо.
21.	Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання.
22.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Етичні компетентності:	
23.	Здатність діяти соціально відповідально з метою розвитку громадянського суспільства.
24.	Здатність розв'язання етичних проблем, що виникають в ході педагогічної діяльності.
Управлінські компетентності:	
25.	Здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів.
26.	Здатність планувати, контролювати, керувати процесами навчання та виховання.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії,
який закінчив навчання з навчальної дисципліни
“Педагогіка та психологія вищої школи”
за спеціальністю 222 Медицина**

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен отримати:

№№ з/п	Назва кваліфікаційної вимоги	Знання	Уміння
1.	Здатність професійно використовувати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки.	✓	✓
2.	Здатність використовувати закони та принципи логіки, розуміти методологічну роль філософії у процесах навчання та виховання.	✓	✓
3.	Здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань.	✓	✓
4.	Здобуття глибинних знань з педагогіки, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією.	✓	✓
5.	Здатність діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності.	✓	✓
6.	Здатність до генерування освітніх ідей та прояву ініціативи щодо впровадження та використання результатів наукового дослідження. Компетентність у застосуванні інноваційних методів навчання і методик викладання фахових дисциплін.;	✓	✓
7.	Здатність до науково-педагогічної діяльності у галузі охорони здоров'я.	✓	✓
8.	Здатність застосування технології психологічних методів дослідження та психологічного впливу з метою підвищення педагогічної майстерності.	✓	✓
9.	Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, отримання нових знань при вирішенні дослідницьких і наукових завдань.	✓	✓
10.	Здатність до володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.	✓	✓

11.	Здатність проводити науковий аналіз та синтез результатів наукових досліджень.	✓	✓
12.	Здатність до включення нових уявлень, ідей смислів в існуючі знання.	✓	✓
13.	Здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією.	✓	✓
14.	Здатність ефективно спілкуватися із аудиторією науковою мовою.	✓	✓
15.	Здатність ефективно використовувати окремі навички риторики.	✓	✓
16.	Здатність представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.	✓	✓
17.	Здатність ефективно спілкуватися із аудиторією науковою мовою.	✓	✓
18.	Здатність ефективно використовувати окремі навички риторики.	✓	✓
19.	Здатність діяти соціально відповідально з метою розвитку громадянського суспільства.	✓	✓
20.	Здатність розв'язання етичних проблем, що виникають в ході педагогічної діяльності.	✓	✓
21.	Здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів.	✓	✓
22.	Здатність планувати, контролювати, керувати процесами навчання та виховання.	✓	✓

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

№№ з/п	Назва практичної навички
1.	Практична навичка використання сучасних ефективних засобів роботи з науковою та науково-навчальною літературою.
2.	Практична навичка використання пошуковими освітніми системами у мережі Інтернет.
3.	Практична навичка самостійного педагогічного спілкування.
4.	Практична навичка керування процесами навчання та виховання.
5.	Практична навичка розв'язання психологічних проблем, що виникають у навчально-виховному процесі.
6.	Практична навичка використання психологічних методів оптимізації навчально-виховного процесу.
7.	Практична навичка оволодіння механізмом втілення в науковий проект принципів захисту прав пацієнта-суб'єкта дослідження під час проведення біомедичного дослідження, планування дослідження, написання протоколу дослідження, форми інформованої згоди для пацієнта.
8.	Практична навичка формулювання соціально- та індивідуально орієнтованих рекомендацій щодо вирішення реальних педагогічних ситуацій.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичними матеріалами до початкової дисципліни є підручники, монографії, методичні розробки з педагогіки, психології, матеріали конференції та симпозіумів, періодичні видання. Розроблені наглядні матеріали до лекцій, семінарів та практичних занять. Підготовано матеріали для активізації процесу навчання.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Програма з дисципліни структурована. Протягом навчання (60 годин) передбачається для денної очної форми – 12 лекцій (24 години), 6 семінарських занять (12 годин), 3 практичних заняття (6 годин) та 18 годин самостійної роботи здобувачів. Наприкінці навчання аспірант має скласти залік.

Лекції розкривають основні теоретико-методологічні питання дисципліни.

Семінарські заняття передбачають оволодіння аспірантами навичками філософського аналізу та розв'язання теоретико-методологічних питань, слугують дієвою формою розвитку продуктивного мислення аспірантів під час обговорення проблем, втягування їх в колективну пізнавальну діяльність

Практичні заняття використовуються як своєрідна форма зв'язку теорії з практикою, яка слугує для закріплення теоретичних знань шляхом залучення аспірантів до вирішення різних навчально-практичних та пізнавальних завдань, відпрацювання навичок тлумачення і застосування нормативно-правових актів, спеціальної літератури, технічних засобів.

Самостійна та поточна робота аспірантів оцінюється на лекційних та семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача з аспірантом. Під час навчання використовуються такі види самостійної та поточної роботи: доповіді та участь в обговоренні окремих тем дисципліни; участь у спільному аналізі та обговоренні проблем та окремих випадків з педагогічної практики на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; написання реферату.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль за освоєнням аспірантами матеріалів навчальної дисципліни здійснюється на семінарських та практичних заняттях за допомогою спеціальних завдань та контрольних питань. Наприкінці навчання аспіранти мають скласти залік.

Оцінка успішності здійснюється відповідно до результатів роботи аспіранта протягом навчання, та з урахуванням підсумкового заліку.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

З навчальної дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” підготовки докторів філософії (PhD) за спеціальністю 222 Медицина

1. Вищий навчальний заклад як відкрита система освіти: мета, зміст, напрями роботи, принципи діяльності, умови функціонування, форми, методи реалізації, рівень досягнутих результатів.
2. Проблеми поєднання світового досвіду й національних традицій в системі вищої освіти України.
3. Педагогіка вищої школи як наука та навчальна дисципліна.
4. Категорії, теорії, концепції педагогіки вищої школи.

5. Проблемні питання педагогіки вищої школи в працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Наукові періодичні видання з педагогіки вищої освіти.
6. Стан, тенденції розвитку педагогіки вищої школи в Україні.
7. Інтеграційні зв'язки з іншими науками та навчальними дисциплінами.
8. Методологічні аспекти сучасної педагогіки вищої школи.
9. Вікові особливості студентів, їх типологія (за В. Т. Лісовським).
10. Соціально-психологічний портрет слухача (студента) вищого навчального закладу.
11. Загальні уявлення про дидактику вищої школи.
12. Навчання у вищій школі: поняття, структура, цілі.
13. Зміст освіти: принципи, критерії відбору та шляхи реалізації у вищій школі.
14. Стандарти вищої освіти нового покоління: проблеми формування інноваційної моделі підготовки сучасного фахівця.
15. Основні носії змісту освіти: проблеми реалізації в умовах реформування вищої освіти.
16. Навчальний план як складова стандартів вищої освіти.
17. Програма навчальної дисципліни як складова стандартів вищої освіти.
18. Навчально-методичний комплекс як складова стандартів вищої освіти.
19. Сучасні теорії формування змісту освіти у вищій школі.
20. Шляхи запровадження наукових педагогічних досліджень у навчальний процес.
21. Структура процесу засвоєння знань, умінь, навичок.
22. Принципи навчання та правила їх реалізації.
23. Методи навчання: загальна характеристика.
24. Виховний процес у вищих навчальних закладах.
25. Поняття та основні принципи освітнього процесу.
26. Планування та провадження освітнього процесу.
27. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах.
28. Діагностика навчання та її елементи.
29. Види і методи контролю навчання.
30. Тестовий контроль знань. Форми тестових завдань.
31. Виховання як педагогічна категорія. Закономірності виховання.
32. Принципи виховного впливу на особистість.
33. Методи виховного впливу на особистість.
34. Проблеми виховання у вищій школі та шляхи їх вирішення.
35. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять у вищих навчальних закладах.
36. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти як складова самостійної підготовки. Основні форми її організації.
37. Проблеми та шляхи вирішення самостійної роботи здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах.
38. Практична підготовка та стажування у вищому навчальному закладі: види, особливості проведення, проблеми та шляхи їх вирішення.
39. Технологічний підхід до процесу навчання і виховання.
40. Сучасні технології активного навчання.
41. Психічні пізнавальні процеси особистості
42. Мислення та його характеристики.
43. Роль пам'яті в забезпеченні ефективного навчання
44. Сприймання як основа пізнання
45. Основні характеристики уваги.
46. Основні етапи вирішення пізнавальних задач
47. Система психологічних чинників управління навчальним процесом
48. Різновиди управління процесом навчання
49. Різновиди організації інформаційного процесу в навчанні

50. Функціональні та змістовно-процедурні компоненти педагогічного процесу у вищій школі
51. Рівні методології наукового дослідження
52. Основні риси наукового дослідження
53. Параметри оцінки якості інформації в науковому дослідженні
54. Основні методи наукового дослідження у вищій школі
55. Математико-статистичні методи наукового дослідження
56. Професійно-важливі вольові якості суб'єкта науково-педагогічної діяльності
57. Соціалізація особистості
58. Механізми міжособистого сприймання
59. Предмет та об'єкт психології вищої школи
60. Основні проблеми психології вищої школи
61. Основні положення особистісно-орієнтованої системи навчання у вищій школі
62. Основні стратегії вищої освіти в Україні на сучасному етапі
63. Основні форми запитань в анкетах-опитувальниках
64. Шкали експериментального дослідження
65. Провідні дидактичні принципи вищої фахової школи МОЗ України
66. Характеристики студента як особи певного віку та особистості
67. Етапи розвитку ідентичності особистості студента
68. Основні мотиви професійного вибору та становлення студента
69. Типологія сучасних студентів (за В.Т.Лісовським)
70. Функції професійної діяльності викладачів вищої школи
71. Готовність викладача вищого навчального закладу, її структура
72. Соціонічна типологія викладачів вищої школи
73. Складові процесу навчання студента знанням, вмінням та навичкам
74. Особливості пізнавальної (гностичної) діяльності
75. Парадигми функціональної структури пізнавальних процесів
76. Основні рівні процесу навчання
77. Психологічний зміст навчальних програм у вищій школі
78. Психологічна сутність навчальних інформаційно-комунікативних мереж
79. Навчально-управлінська інформація у вищій школі
80. Основні параметри дистанційного навчання у вищій школі
81. Основні фази циклу навчання за Ж.Піаже
82. Інтуїтивне пізнання як мисленевий процес
83. Основні функції педагогічного спілкування
84. Основні засоби психологічного впливу
85. Етапи наукового дослідження у вищій школі
86. Правила висунення гіпотез наукового дослідження
87. Різновиди експерименту як методу дослідження у вищій школі
88. Лонгітюдний метод дослідження:
89. Психодіагностичні методики, їх різновиди
90. Різновиди валідності діагностичних методи

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азитова Г.Ш. Современные технологи обучения студентов в вузе // Молодой ученый. – 2015. – № 12.1. – С. 5 - 7.
2. Батечко Н. Г. Теоретико-методологічні засади підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури : дис... доктора пед. наук : 13.00.04 / Ніна Григорівна Батечко. – К., 2016. – 669 с
3. Бойко А., Ільченко О. Концепція підготовки магістра за спеціальністю педагогіка вищої школи / А. Бойко, О. Ільченко // Педагогічні науки. – Полтава, 2015. – № 63. – С. 147–148.

4. Вагина М. В. Использование метода кейс-стади как образовательной технологии. – Электрон. дан. – [Б.м.], 2015. – URL: <http://www.gup.ru/events/smi/detail.php?ID=166183> – (дата обращения: 11.09.2015).
5. Вища освіта і наука: науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від.; [упоряд.: Т. М. Белоусова, А. В. Козонущенко; за заг. ред. І. І. Тіщенко; наук. ред.: д-р наук з соціальних комунікацій О. О. Сербін]. Київ: [б. в.], 2018. No 4/5 (квітень–травень). – 116 с.
6. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти // Акмедосягнення науковців Житомирської науковопедагогічної школи: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – С. 302-347.
7. Вітвицька С. С. Компаративний аналіз моделі ступеневої педагогічної освіти Великобританії та України// Проблеми освіти: Зб. наук. праць. – Спецвипуск. – Вінниця – Київ, 2015. – С. 17 – 22.
8. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
9. Зайченко І. Про удосконалення змісту курсу «Етика викладача вищої школи» для магістрантів спеціальності «педагогіка вищої школи» [Електронний ресурс] / І. Зайченко // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії (30–31 липня 2014). – С. 65–67 // Scientific Conferences. – Режим доступу: <http://conferences.neasmo.org.ua/en/art/682>.
10. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. – Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. – 360 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 23).
11. Коваль О. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) : навчально-методичний посібник / за ред. О. Є. Коваль. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. – 90 с.
12. Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально- методичний комплекс // Навчально-методичний посібник / [О. Є. Коваль]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. – 65 с.
13. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 20 с.
14. Костюкевич Е. Ф. Использование метода интеллект-карт в образовательном процессе [Электронный ресурс] / Е.Ф. Костюкевич // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок». – Электрон. дан. – [Б.м.], 2015. – URL: <http://festival.1september.ru/articles/602963/> – (дата обращения: 11.09.2015).
15. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 85 с.
16. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Маркіна Л. Л. – Дніпро ДДУВС, 2016. – 70 с.
17. Курвитс М. Оценивание и ИКТ: Инструменты формирующего оценивания, дающие мгновенную обратную связь. – [Электронный ресурс] – Режим доступу: kurvitstudio.com/presentation.pdf
18. Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів / Авторський колектив: Т. Фулей (керівник робочої групи), Н. Буруковська, Т. Будниченко, Г. Савченко. – К., 2016. – 90 с.
19. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
20. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. – Х. : НФаУ, 2019. – 248 с.

21. Системно-синергетичний підхід до педагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти / Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: Монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка. – 2015. – С. 92 – 109.
22. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 120 с.
23. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
24. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. – 280 с.
25. Albero, B. (2014). La pédagogie à l'université entre numérisation et massification. Apports et risques d'une mutation. In G. Lameul & C. Loisy (Eds.), La pédagogie universitaire à l'heure du numérique. Questionnement et éclairage de la recherche (pp. 27–53). Brussels, Belgium: De Boeck.
26. Diallo, I., & Maizonniaux, C. (2016). Policies and pedagogies for students of diverse backgrounds. International Journal of Pedagogies and Learning, 11(3), 201-210. <https://doi.org/10.1080/22040552.2016.1279526>
27. Jelena Cingel Bodinet. Pedagogies of the futures: Shifting the educational paradigms // European Journal of Futures Research volume 4, Article number: 21 (2016).
28. Johnson, L., Adams Becker, S., Cummins, M., Estrada, V., Freeman, A., & Hall, C. (2016). NMC Horizon Report 2016 (Higher education edition). Retrieved from New Media Consortium website: <http://cdn.nmc.org>
29. Lebrun, M. (2015). eLearning pour enseigner et apprendre, allier pédagogie et technologie. Louvain-la-Neuve, Belgium: Academia Bruylant.
30. Pedagogical Interaction in High School, the Structural and Functional Model of Pedagogical Interaction // INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 9, 2553-2566 DOI: 10.12973/ijese.2016.
31. Scott CL (2015) The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO education research and foresight, Paris. [ERF Working Papers Series, No. 15]. <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>. Accessed 28 Sept 2016.
32. Sharples, M., de Roock, R., Ferguson, R., Gaved, M., Herodotou, C., Koh, E., Kukulska-Hulme, A., Looi, C-K, McAndrew, P., Rienties, B., Weller, M., Wong, L. H. (2016). Innovating Pedagogy 2016: Open University Innovation Report 5. Milton Keynes: The Open University.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеев В.С. Межгрупповое воздействие: Социально-психологические проблемы. - М., 1990.
2. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. - СПб., 2001.
3. Асмолов А.Г. Психология личности. - М., 1990.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. - М., 1995.
5. Бех І.Д. Виховання особистості. - К., 2003.
6. Божович Л.И. Психология формирования личности. - М., 1995.
7. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. - М., 1992.
8. Головаха Е.И., Пашина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания. - К., 1989.
9. Горянина В.А. Психология общения. - М., 2004.
10. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов - М., 1991.

11. Изард К.И. Психология эмоций. - М., 1998.
12. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах. - Минск, 1976.
13. Корнелиус Х., Фейр Ж. Выиграть может каждый. - М., 1992.
14. Лазер Ф. Тренировка памяти. - М., 1990.
15. Леонтьев А.А. Психология общения. - М., 1999.
16. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характеров у подростков. - Л., 1983.
17. Ниренберг Д., Калеро Г. Читать человека как книгу. - М., 1990.
18. Панасюк А.Ю. Управленческое общение. - М., 1990.
19. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. - М., 1992.
20. Рогов Е.И. Психология отношений мужчины и женщины. - М., 2002. 21. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - СПб., 2000.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національний Темпус-офіс в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.
3. Офіційний веб-портал Національної академії внутрішніх справ : [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://naiu.kiev.ua>
4. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.unesco.org/>